

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อวิเคราะห์การอ้างเหตุผลของนักวิชาการที่มีบทความลงพิมพ์ในวารสารวิชาการสาขาการศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ

1. เพื่อศึกษาถึงสัดส่วนของการอ้างเหตุผลที่ถูกต้องในบทความและบทสัมภาษณ์
2. เพื่อจำแนกการอ้างเหตุผลที่บกพร่องออกไปตามสาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของการอ้างเหตุผลที่ถูกต้องที่ปรากฏในบทความและในบทสัมภาษณ์ของนักวิชาการกลุ่มเดียวกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของการอ้างเหตุผลที่ถูกต้องที่ปรากฏในบทความในวารสารวิชาการสาขาการศึกษาที่ได้รับการจัดอันดับว่ามีคุณภาพดีและบทความในวารสารวิชาการสาขาการศึกษาอื่น

เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยได้รวบรวมบทความและบทสัมภาษณ์ของนักวิชาการจากวารสารวิชาการสาขาการศึกษามาวิเคราะห์หาความถูกต้องและความบกพร่องในการอ้างเหตุผล โดยกำหนดว่าจะศึกษาเฉพาะการอ้างเหตุผลที่ปรากฏรูปของการอ้างเหตุผลอย่างชัดเจน คือมีคำสันธานที่แสดงถึงการอ้างเหตุผลเท่านั้น เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ในการวิจัยนี้คือการวิเคราะห์เนื้อหา หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อันวิเคราะห์หาค่าร้อยละ สัดส่วนและสถิติทดสอบที่ ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ มีข้อค้นพบเกี่ยวกับการอ้างเหตุผลของนักวิชาการ ดังนี้

1. การอ้างเหตุผลของนักวิชาการไม่ว่าจะเป็นการอ้างในการเขียนบทความหรือในการให้สัมภาษณ์มีความถี่ในการอ้างใกล้เคียงกัน คือในการเขียนบทความที่มีความยาวประมาณ 3-8 หน้า จะปรากฏการอ้างเหตุผลประมาณ 5 ครั้ง และในการให้สัมภาษณ์ที่บทสัมภาษณ์มีความยาวประมาณ 3-5 หน้า มีการอ้างเหตุผลประมาณ 6 ครั้ง

2. เมื่อพิจารณาการอ้างเหตุผลเฉพาะในบทความแล้ว พบว่าการอ้างเหตุผลส่วนใหญ่บกพร่อง โดยความบกพร่องนั้นมีสาเหตุหลายประการคือ ความบกพร่องจากสิ่งที่น่าสนใจอ้างเป็นเหตุผลบกพร่อง เป็นต้นว่าข้ออ้างผิดจากข้อเท็จจริงหรือไม่อาจยืนยันได้ว่าเป็นความจริง การตั้งสมมติฐานที่ไม่สามารถจะตรวจสอบได้ การอ้างสาเหตุที่ไม่อาจจะทำให้เกิดผลตามที่ระบุได้ การสรุปเกินกว่าข้อมูลหรือข้ออ้าง ข้อมูลไม่ใช่ตัวอย่างที่ดีในการสรุปและการพิจารณาข้ออ้างเฉพาะในแง่ใดแง่หนึ่งเพียงแง่เดียว นอกจากนั้นแล้วยังมีความบกพร่องจากการใช้ภาษา คือ การตั้งสมญา การใช้คำกำกวม การใช้คำความหมายหลายนัย และการที่ข้ออ้างและข้อสรุปเป็นการซ้ำความ เป็นต้น ส่วนความบกพร่องที่มีสาเหตุมาจากการตั้งเหตุผลคือ การอ้างสิ่งที่น่าสนใจไม่ตรงประเด็น การโต้แย้งในเรื่องของบุคคลหรือที่มา การอ้างคนส่วนมาก การอ้างสิ่งที่พึงปรารถนา การขอความเห็นใจ การอ้างผู้อื่นเป็นตัวอย่าง การปิดทางแย้ง การใช้ความเชื่อ หรือการเยาะเย้ยถากถางมาเป็นข้ออ้างแทนการใช้สาเหตุที่แท้จริง และนอกจากนั้นแล้วยังมีการอ้างเหตุผลบกพร่องอีกกรณีหนึ่งที่เกิดจากการใช้วิธีการอ้างผิดคือใช้วิธีการเปรียบเทียบผิด นอกจากนั้นแล้วยังปรากฏว่ามีรูปแบบการอ้างเหตุผลที่ไม่ใช่การอ้างเหตุผลด้วย

3. สำหรับในบทสัมภาษณ์นั้น ก็ปรากฏว่าการอ้างเหตุผลส่วนใหญ่บกพร่อง โดยที่ความบกพร่องนั้นมีสาเหตุมาจาก ข้ออ้างผิดจากข้อเท็จจริง การแบ่งประเภทของสิ่งที่ใช้อ้างไม่ครบถ้วน การตั้งสมมติฐานที่ตรวจสอบไม่ได้ ข้ออ้างไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริง การสรุปเกินกว่าข้ออ้างและการพิจารณาข้ออ้างเพียงแง่เดียว หรือความบกพร่องที่เกิดจากการตั้งสมญา การใช้คำกำกวม การใช้คำความหมายหลายนัย และการซ้ำความ นอกจากนั้นก็มีความบกพร่องจากการอ้างสิ่งที่น่าสนใจเชื่อถือที่ไม่ตรงประเด็น การอ้างที่มา การอ้างคนส่วนมาก การยกข้ออ้างเข้าข้างตนเองและการใช้ความเชื่อมาเป็นข้ออ้างแทนเหตุผล แต่ไม่ปรากฏว่ามีกรอ้างเหตุผลบกพร่องที่มีสาเหตุมาจากการใช้วิธีการอ้าง

เหตุผลผิดเลย และในทำนองเดียวกันกับในบทความ มีรูปการอ้างเหตุผลบางกรณีที่ไม่ได้เป็นการอ้างเหตุผล

4. เมื่อพิจารณาการอ้างเหตุผลในบทความโดยจำแนกตามประเภทของวารสารแล้ว การอ้างเหตุผลที่ปรากฏในวารสารที่ได้รับการจัดอันดับว่ามีคุณภาพดีส่วนใหญ่ก็เป็นการอ้างเหตุผลบกพร่อง เช่น เกี่ยวกับการอ้างเหตุผลที่พบในวารสารอื่น โดยมีสาเหตุของความบกพร่องมาจากสิ่งที่น่าสนใจอ้าง จากการใช้ภาษาและจากการทิ้งเหตุผล โดยเฉพาะในการอ้างเหตุผลในวารสารอื่นนั้นปรากฏการอ้างเหตุผลบกพร่องเนื่องจากการใช้วิธีการอ้างผิดด้วย แต่ก็มีปรากฏเพียงกรณีเดียวเท่านั้นจากการอ้างทั้งหมด 188 ครั้ง และยังมีปรากฏอีกด้วยว่ามีรูปการอ้างเหตุผลส่วนหนึ่งที่ไม่ใช่การอ้างเหตุผล

5. เมื่อพิจารณาการอ้างเหตุผลทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ ก็พบว่ามีการอ้างเหตุผลส่วนใหญ่มีความบกพร่อง รวมทั้งมีรูปการอ้างเหตุผลอยู่จำนวนหนึ่งที่ไม่ใช่การอ้างเหตุผล ในส่วนที่เป็นการอ้างเหตุผลบกพร่องนั้น สามารถที่จะเรียงลำดับสาเหตุของความบกพร่องจากมากไปหาน้อยได้คือ ความบกพร่องจากสิ่งที่น่าสนใจอ้างเป็นเหตุผลบกพร่อง ความบกพร่องจากการใช้ภาษาที่ไม่รัดกุมไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้อง ความบกพร่องจากการทิ้งเหตุผลโดยยกข้ออ้างอื่นที่ไม่ใช่เหตุผลมาอ้างเป็นเหตุผลแทน และความบกพร่องจากการใช้วิธีการอ้างเหตุผลผิดตามลำดับ

6. ในแง่ของการเปรียบเทียบสัดส่วนของการอ้างเหตุผลที่ถูกต้องในบทความและบทสัมภาษณ์นั้น จะเห็นได้ว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่าในกลุ่มนักวิชาการที่นำมาศึกษานั้นมีลักษณะการอ้างเหตุผลที่เป็นแนวเดียวกันทั้งในกรณีของการเขียนบทความและในกรณีของการอ้างเหตุผลในการให้สัมภาษณ์

7. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนของการอ้างเหตุผลถูกต้องในบทความในวารสารที่ได้รับการจัดอันดับว่ามีคุณภาพดีและในบทความในวารสารอื่น พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือไม่ว่าวารสารนั้นจะได้รับการเชิดชูยอมรับจากผู้อ่านในระดับใด ลักษณะ ความถูกต้องหรือความบกพร่องของการอ้างเหตุผลที่ปรากฏก็ใกล้เคียงกัน

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบตามที่กล่าวมาแล้วนั้น มีข้อสังเกตหลายประการที่ควรจะได้พิจารณาประกอบไปด้วย คือ

1. บทความทางวิชาการเป็นบทความที่เขียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้โดยตรง การเขียนบทความทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ มีหลักฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ คือต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องแม่นยำเสมอ ทั้งการเขียนต้องให้อ่านเข้าใจง่าย ปราศจากความคลุมเครือ กระต๊อคและตรงไปตรงมา" (14: 382) แต่จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่าบทความทางวิชาการที่ลงพิมพ์ในวารสารที่นำมาศึกษานั้นยังมีคุณสมบัติของบทความทางวิชาการดังกล่าวข้างต้นไม่ครบถ้วน เฉพาะอย่างยิ่งในด้านกรอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อถือได้ดังจะเห็นได้จากความบกพร่องที่พบส่วนใหญ่เขียนบทความมีความบกพร่องในเรื่องของหลักฐานหรือสิ่งที่นำมาเป็นเหตุผลสูงสุดคือมีถึง 207 ครั้งจากการอ้างอิงทั้งหมด 355 ครั้ง (ร้อยละ 58.31) นอกจากนั้นแล้วการวิเคราะห์ในบทความยังไม่ชัดเจน ยังปรากฏความบกพร่องจากการใจกำไม่ชัดเจน ให้ความหมายคลุมเครืออยู่มาก ถึงแม้วารสารทั่วไปจะไม่เข้มงวดในเรื่องหลักฐานของบทความที่ลงพิมพ์ ทำให้บทความนั้นเขาขายบทความบรรยายซึ่ง "บทความบรรยายนี้เป็นเพียงบทความที่เขียนเพื่อเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้อ่านทราบ แต่บทความตามนี้ก็ยังเป็นบทความที่ต้องเป็นเรื่องจริง มีสาระที่ให้ความรู้แก่นักอ่านอยู่เสมอ" (14: 348)

วารสารส่วนใหญ่ที่นำมาศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อยุ่ด้วย บทความที่ลงพิมพ์จึงอาจจะเป็นเพียงบทความแสดงความคิดเห็นเท่านั้นก็ได้ ผู้เขียนบทความเองก็มักจะมุ่งที่จะเสนอความรู้หรือความคิดเห็นใหม่ที่กำลังเป็นที่สนใจ ทันต่อเหตุการณ์" (15: 197) เพื่อแลกเปลี่ยนกันเป็นสำคัญ นอกจากนั้นแล้วการให้เหตุผลด้วยควมรอบคอบรัดกุม นอกจากจะต้องระมัดระวังมาก ทำได้ยากแล้ว ในบางครั้งก็ให้ผลในการโน้มน้าวความคิดความเชื่อได้ไม่ดีเท่าที่ควร การที่นำสังเกตอีกประการหนึ่งคือโดยสภาพของการจัดทำวารสารทางวิชาการที่เป็นอยู่ในขณะนี้ แรงจูงใจในการเขียนบทความเพื่อลงพิมพ์ในวารสารมีค่อนข้างน้อย นักวิชาการบางส่วนก็ไม่ได้สนใจหรือให้ความสำคัญแก่การเขียนบทความ หันไปเสนอความรู้

ความคิดในรูปของรายงานการวิจัย การเขียนตำราหรืออื่น ๆ แทน บทความที่จะนำลงพิมพ์ในวารสารมีน้อย บรรณาธิการมีโอกาสน้อยมากที่จะได้คัดเลือกบทความซึ่งก็น่าจะเป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้บทความบกพร่องในการอ้างเหตุผลมากก็ได้

จะอย่างไรก็ตาม การพบว่าการอ้างเหตุผลบกพร่องมีปรากฏอยู่มากและให้ความหมายที่สมควรจะเกิดขึ้นเป็นอย่างมากในบทความทางวิชาการ ก็ทำให้เห็นว่าปัญหาสมควรได้รับการเอาใจใส่ให้มากยิ่งขึ้น

2. จากการที่พบว่า การอ้างเหตุผลในบทความและในนิตยสารไม่ปรากฏความแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับในเรื่องนี้มีข้อควรคำนึงหลายอย่างที่อาจจะคาดคะเนได้ว่าจะทำให้สัดส่วนของความถูกต้องของการอ้างเหตุผลในนิตยสารต่างไปจากบทความ ประการแรกคือ กลุ่มที่นำมาศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มเดียวกัน กระบวนการในการศึกษาเหตุผลของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ กันก็น่าจะไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนักคือมีความคิดอย่างไร ก็พูดหรือเขียนออกมาตรง ๆ อย่างนั้น ในการเขียนนั้นอาจจะไม่ได้เพิ่มการกลั่นกรองอะไรขึ้นเป็นพิเศษจากการพูด สิ่งที่ถูกก็คือสิ่งที่นำมาเขียนโดยโดยตรงและนอกจากนี้แล้วนิตยสารที่นำมาศึกษามีส่วนใหญ่เป็นนิตยสารฉบับแบบเป็นทางการ "ซึ่งโดยปกติแล้วมักไม่จำกัดในเรื่องของเวลา และถ้ากรณีที่มีความผิดพลาด ผู้ที่ส่งมาฉบับก็อาจจะขอแก้ไขได้ก่อนการนำไปทยทอด" (14: 127) ในการสัมภาษณ์ก็ต้องมีการกำหนดเค้าโครงเรื่องและวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ทราบเป็นการล่วงหน้าอยู่แล้ว ผู้ที่ส่งมาฉบับมีโอกาสในการเตรียมตัวไม่แตกต่างจากการเขียนบทความมากมายนัก

3. จากผลการวิจัยของอุทุมพร ทองอุไทย (3: 6-15) ในเรื่องการจัดอันดับคุณภาพวารสารทางการศึกษา ที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจัดอันดับวารสารตามเกณฑ์ดังนี้ เป็นวารสารที่มีบทความ ผลงานการวิจัยที่เป็นวิชาการมากที่สุด เป็นวารสารที่ต้องการให้บทความ ผลงานวิจัยตีพิมพ์มากที่สุด เคยได้ยินชื่อบ่อยที่สุด และคิดว่า เป็นวารสารที่ดีที่สุด ซึ่งนำมาศึกษา เปรียบเทียบกับวารสารสาขาการศึกษาชื่ออื่น ๆ ในเรื่องของการอ้างเหตุผลในการวิจัยนี้ และผลจากการวิเคราะห์พบว่าสัดส่วนของความถูกต้องในการอ้างเหตุผลในวารสารทั้งสองประเภทนี้ไม่แตกต่างกัน ทั้งยังปรากฏควยว่าการอ้างเหตุผลซึ่งส่วนใหญ่นักบกพร่องนั้นเป็นความบกพร่องทางค่านี้น้อยมากที่สุด ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่ของความเป็นวิชาการของบทความแล้วจะเห็นว่ายังน้อยอยู่มาก และเมื่อพิจารณานายละเอียดประชากรในการวิจัยของอุทุมพร ทองอุไทยนั้นเป็นนักศึกษานในประเทศไทย ปรากฏการณ์

เช่นนี้อาจจะสะท้อนให้เห็นได้ว่า นักศึกษาในประเทศไทยที่เห็นถึงความสำคัญแก่เหตุผลไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งควรที่จะได้รับการแก้ไขโดยทันที

4. ในการวิจัยนี้มุ่งที่จะวิเคราะห์การอ้างเหตุผลที่ปรากฏในรูปแบบที่ชัดเจนคือศึกษาเฉพาะรูปแบบประโยคที่ปรากฏต้นฐานที่แสดงการอ้างเหตุผลเท่านั้น และผลจากการวิเคราะห์รูปการอ้างเหตุผลดังกล่าวนี้ ปรากฏว่ามีรูปแบบประโยคอยู่จำนวนหนึ่งที่มีต้นฐานแสดงการอ้างเหตุผลโดยทั่วไปก็เป็นการอ้างเหตุผลเลย กล่าวคือ "เป็นความบกพร่องจากการใช้ภาษาของผู้เขียนบทความ ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้จากการคิดปวกวี ต้นฐานประเภทนี้พบว่าเพรื่อ" (5: 127) เป็นส่วนหนึ่งของกรอ้างเหตุผลบกพร่องใดทั้งที่โดยแท้จริงแล้วผู้เขียนอาจจะไม่ได้อต้องการแสดงเหตุผล ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่หนึ่งก็พอจะทำให้เกิดความสับสนใจได้โดยบางเหตุผลนั้นเป็นสิ่งที่คนส่วนมากต้องการใช้ต้องการเกี่ยวข้องกับ ติคอยู่ นี้จึงสมควรควมมองเห็นความสำคัญ เพียงแต่ในทางปฏิบัติคงได้กล่าวมาแล้วว่าการใช้เหตุผลไม่ให้ความสะดวกหลายอย่างก็เลยถูกจะเลยไป แต่ก็อาจจะพิจารณาในแง่กลับกันได้เช่นกันว่า เราให้ความสำคัญแก่การให้เหตุผลน้อยเกินไปจนแม้แต่การให้ต้นฐานที่แสดงเหตุผลก็ยังใช้กันอย่างไม่มีระมัดระวัง

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดการศึกษาในทุกๆระดับทั้งในระดับและนอกระบบโรงเรียน ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาความคิดเชิงเหตุผลให้มากยิ่งขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาเหตุผลไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. นักวิชาการ นักศึกษาและบรรณาธิการวารสารทางวิชาการควรได้นำข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ไปปรับปรุงแก้ไขงานหรือแนวความคิดของตนบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการหาหลักฐานที่เชื่อถือได้มาอ้างอิงในบทความหรือบทสัมภาษณ์
3. ในการอ้างอิงข้อความจากบทความ นวนิยาย สารคดี การควรได้กระทำด้วยความระมัดระวังรอบคอบ มีการตรวจสอบหลักฐานอย่างรัดกุม รวมทั้งต้องทำความเข้าใจด้วยว่าความรู้อหรือความกิดเห็นบางอย่างในบทความนั้นอาจจะยังไม่สมบูรณ์ที่สุด
4. ควรได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อหาทางพัฒนาการให้เหตุผลให้กว้างขวางทั้งในแง่ของการหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการให้เหตุผล การศึกษาลักษณะการอ้างเหตุผลของกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนักวิชาการสาขาการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบ

การดำเนินการโน้มน้าวความคิดเห็นความเชื่อของบุคคลโดยใช้เหตุผลและสิ่งอื่น การระดับความสามารถของการวิจัยเหตุผล หรือแม้แต่วิทยาศาสตร์การวิจัยเหตุผลในวันของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

5. การวิจัยที่ควรทำต่อเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้คือ ตัวแปรในเรื่องเพศ ศึกษา ลักษณะงานที่ทำ (งานบริหารหรืองานวิชาการ) อายุ จำนวนผลงานทาง หรือตัวแปรอื่นมีผลต่อการอ้างเหตุผลหรือไม่ หรือการวิเคราะห์การอ้างเหตุผละโยกที่ไม่มีต้นฐานเหตุผล

6. เทคนิคการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยนี้ เหมาะที่จะนำไปใช้ในการวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถาม สัมภาษณ์หรือทดสอบใดคือ จึงควรนำไปใช้ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

7. ควรได้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาเทคนิคการวิจัยนี้ให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น อย่างไรก็ดีในแง่ความเที่ยง รวมทั้งการลดความยุ่งยากซับซ้อนของการนำเทคนิคนี้ไป

ลง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย